

Ірина ДРОК

*т.в.о. завідувача навчально-наукової
лабораторії з дослідження проблем
превентивної діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидатка юридичних наук, доцентка*

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ НА ЗАХИСТ

Питання реалізації права поліцейських на захист завжди було предметом дослідження науковців, а також одним із дискусійних питань практики застосування норм законодавства України. Актуальність обраного напрямку дослідження обумовлена державною службою, на якій перебувають поліцейські, а також переліком тих обмежень, які на них покладаються у зв'язку із їхніми функціями. Однак маємо констатувати наявність законодавчого закріплення права поліцейських на захист.

Право на вступ до профспілки є конституційним правом кожного громадянина України. Так, згідно зі статтею 36 Конституції України громадяни мають право брати участь в діяльності, вступати до профспілки для захисту своїх трудових та соціально-економічних прав [1]. Профспілками є громадські організації, які по суті об'єднують громадян, пов'язаних спільними інтересами за професійною діяльністю. Усі профспілки мають рівні права. Передбачити обмеження щодо вступу до профспілок може лише Конституція або закони України.

Поліцейські також мають право забезпечувати усі свої права, свободи та законні інтереси, передбаченим законом способом [2]. Зокрема, однією із гарантій професійної діяльності поліцейських є можливість утворення професійних спілок з метою захисту їх трудових, соціально-економічних прав та інтересів (пункт 11 статті 62, стаття 104 Закону України «Про Національну поліцію») [2]. Безпосередньо законодавець наголошує, що професійні поліцейські спілки при здійсненні своїх повноважень враховують обмеження, встановлені законом для поліцейських [2]. Акцентована увага на тому, що профспілкам поліції та їх членам забороняється організовувати страйки та брати в них участь [2].

Водночас маємо констатувати, що закон не закріплює адміністративно-правовий статус професійних поліцейських спілок. Тобто на законодавчому рівні не визначена мета їх діяльності, основні завдання, права, обов'язки, відповідальність тощо. Можемо констатувати, що загальні засади діяльності професійних спілок поліцейських врегульовані Законом України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності» [3], а конкретний адміністративно-правовий статус кожної такої професійної спілки

визначений в Статуті організації. Відповідно вважаємо за доречне в Законі України «Про Національну поліцію» більш детально визначити особливості адміністративно-правового статусу поліцейських профспілок.

Наприклад, у складі Національної поліції створено Всеукраїнську профспілку Національної поліції, яка діє на підставі національного законодавства та Статуту Всеукраїнської профспілки Національної поліції, затвердженого третім з'їздом Всеукраїнської профспілки Національної поліції (протокол № 3 від 10 вересня 2021 р.) [4]. Основною метою діяльності цієї профспілки є здійснення представництва та захист трудових, соціально-економічних прав та інтересів членів профспілки в органах державної влади та місцевого самоврядування, у відносинах з роботодавцями, їх об'єднаннями та іншими об'єднаннями громадян [4].

Також слід наголосити на звуженні повноважень профспілки поліцейських у порівнянні з іншими профспілковими організаціями, що здійснюють свою діяльність на підставі норм Кодексу законів про працю. Наприклад, згідно з Кодексом роботодавець має узгоджувати деякі управлінські та кадрові рішення саме з профспілковою організацією, зокрема щодо звільнення працівників [5]. Таке положення не притаманне поліцейським профспілкам, діяльність яких в основному зводиться до видачі її членам новорічних дитячих подарунків, подекуди надання пільг для санітарно-курортного лікування тощо. Тобто формальне здійснення обов'язків, пасивна професійна позиція в суспільстві та спільноті поліцейських.

На підставі викладеного маємо констатувати наявність проблем функціонування професійних спілок поліцейських, які є пережитком минулого. Проблеми стосуються як нормативно-правового визначення адміністративно-правового статусу таких організацій, так і трансформаційних процесів в діяльності самих профспілок поліцейських, які мають спрямувати всі зусилля на реалізацію оновлених принципів функціонування. Такими принципами можуть бути: визнання прав члена профспілки найбільшою цінністю; прозорість; незалежність; формування єдиної згуртованої спільноти поліцейських; активна життєва та професійна позиція членів профспілки; здійснення представництва та захист прав і інтересів членів профспілки; постійне удосконалення умов праці поліцейських, наближення їх до міжнародних стандартів та інші.

Позиція щодо необхідності оновлення діяльності професійних спілок поліцейських вже була озвучена в колі науковців [6, с. 281], однак не всі запропоновані шляхи такої реорганізації вважаємо прийнятними. Наприклад, позиція молодого науковця Дяченко О.О. щодо запровадження здійснення контролю за діяльністю профспілок поліцейських [6, с. 281] видається взагалі незаконною, адже згідно з чинним законодавством діяльність таких організацій є незалежною, непідзвітною і неконтрольованою органами державної влади та місцевого самоврядування, роботодавцями, іншими громадськими організаціями, політичними партіями [3, стаття 12].

Підсумовуючи, наголосимо на нагальній потребі здійснення заходів щодо реорганізації професійних спілок поліцейських, активізації їх діяльності з урахуванням визначених законодавством загальних принципів роботи подібних формувань.

1. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-вр#Text> (дата звернення: 01.12.2023).

2. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 01.12.2023).

3. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15.09.1999 № 1045-XIV / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14#Text> (дата звернення: 01.12.2023).

4. Статут Всеукраїнської профспілки Національної поліції. URL: https://www.vpnpu.com.ua/wp-content/uploads/2022/02/Statut-nova-redaktsiia__1.pdf (дата звернення: 01.12.2023).

5. Кодекс законів про працю України від 11.12.1971 № 322-VIII / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 01.12.2023).

6. Дяченко О.О. Функціонування професійних спілок у Національній поліції України як складової правового захисту поліцейських: адміністративно-правовий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. № 1. С. 278-281. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-1/66>.

Юлія ЗАВГОРОДНЯ

доцентка кафедри теорії

та історії держави і права,

кандидатка юридичних наук, доцентка

Станіслав ОБОЯНЦЕВ

здобувач вищої освіти

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ

ЗАХИСТ ПРАВ ДИТИНИ У ПРАКТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ (за матеріалами справ проти України)

Відповідно до приписів Конституції України головним обов'язком Української держави є забезпечення прав людини [1]. Наголосимо, що вказані права властиві всім людям, незалежно від раси, кольору шкіри та інших ознак, у тому числі й віку. Людина народжується з правами. Саме у цьому контексті важливим є вивчення діяльності тих органів, що захищають права людини від порушень з боку держави, з погляду виявлення